

Poleg popolnoma šolskega programa je mogoče projektirati šolo kot javno stavbo, ki naj služi društvenim namenom ali javni prosveti itd. En tak primer, kjer je bilo mogoče stavljeni program razviti s čisto kulturnega stališča dotičnega mesta, je narodna šola v M. L., katero je projektiral arhitekt Hnilička.

V stavbi so prostori za osnovno šolo, in sicer učilnice, kabineti, upraviteljeva pisarna, zbornica, stanovanje šolskega upravitelja, da dalje prostori za meščansko šolo: učilnice, kabineti, ravnateljeva pisarna, zbornica, risalnica s kabinetom, delavnice za dečke, delavnice za deklice, kabineti za zbirke itd. Telesna meri 11 x 21 in je pristopna naravnost z ulice radi telovadbe telovadnih društev. Pri telovadnici so potrebni prostori za shrambo orodja, oblačilnice za ženske, umivalnice in prhe.

Nad telovadnico je postavljena avla, ki se porablja kot koncertna dvorana in ima potrebne stranske prostore, to so oblačilnica za moške, oblačilnica za ženske in potrebne toaletne prostore. Avla se končuje v podolgašti osi v obočje, kjer so nameščene koncertne orgle. Na galeriji je 50 sedežev za poslušalce. Avla je pristopna z glavnega stopnišča, vse je narejeno tako, da je šolsko poslopje v tem slučaju popolnoma zaprto. K

tež koncertni dvorani spada še posebej manjša učilnica za godbo, tu je stanovanje za učitelja godbe, posebni kabineti za učenje godbe so tako konstruirani, da se glasovi ne slišijo v druge prostore.

V suterenu poslopja je nameščena posebna gospodinjstva šola za deklice, ki ima kuhinjo, pripravljalne prostore, jedilnice, shrambe, umivalnice, oblačilnice, jedilnica, učna soba s kabinetom, pralnica in likalnica. Prav tako sta tu dve učilnici rodbinske šole, obrtna delavnica s pritlikinami, kopalnica z bazenom, prostori za masažo, sprhe izpopolnjuje smotreni in idealni program te edinstvene šolske stavbe, ki se je mogla postaviti samo s finančno pomočjo mesta samega.

Tako končuje arhitekt g. Trapp svoje poročilo o stavbenem programu češkega narodnega šolstva. Mi ga prav lahko primerjamo z našim. Na prvi pogled lahko ugotovimo, da smo od Čehov tako daleč, kakor je daleč od Gospe Svete do Bele Gore. Kolikor se je pri nas postavilo svojemu namenu odgovarjajočih šol po vojni, vse lahko seštejemo na prstih ene roke. Izjemo tvorijo Celje, Mežica in Novo mesto. Kakšne so narodne šole po Ljubljani, Kranju, Kamniku itd., o tem bi bilo sramotno govoriti. Kako dohitimo zamujeno? Z dobro voljo in pogumom.

Pedagoški teden v Pragi.

(Lippert-Lajovic.)

„Češkoslovenska obec učiteljska“ je priredila za proslavo desetletnice ČSR pod proktoratom ministra narodnega šolstva in prosvete v dneh 27. oktobra do 4. novembra t. l. v Pragi pedagoški teden, katerega se je udeležilo čez 500 učiteljev.

Dne 27. oktobra popoldne je šla povorka vseh praških učiteljev, osnovnih in meščanskih šol in preko 25.000 šolskih otrok z zastavicami v roki po praških ulicah na praški grad, da počasti presidenta republike T. G. Masaryka. Celo počaščenje in prezidentov odgovor je bilo publicirano potom radija in dnevnega časopisja.

Od 29. do 31. oktobra so se vršila v okviru univerze ekstenzij vsakodnevna predavanja od 8.—13. v prirodoslovnem zavodu Karlove univerzitetne o temi »Enotna šola«. Predavali so: univ. profesorji gg. dr. V. Prihoda, dr. In. Arnošt Blaha in dr. O. Chlup. V torek 30. oktobra je pozdravil udeležence minister narodnega šolstva in prosvete g. dr. Milan Hodža. Pokazal je na nujnost reforme celotnega šolstva, vseh šolskih tendenc in v celotnem obsegu. Za najvažnejše smatra ustvaritev enotnega tipa šolstva in njegov najlepší razvoj vidi v tem, da se prepusti uprava šol posameznim deželam in oblastem.

V popoldanskih urah so v tem času delali udeleženci v petih sekcijah za telesno vzgojo, glasbeni pouk, kulturni film, manjšinsko šolstvo in šolske reforme. Vrstila so se predavanja strokovnjakov in živahne debate.

V treh pedagoških večerih od 29.—31. oktobra so se javnosti predstavili uspehi glasbene vzgoje na praškem konservatoriju, telesne vzgoje na drugih šolah, ritmične vaje in obiotiko na praški šolski farmi, predvajali so se kulturni filmi in udruženje praških učiteljev je imelo svoj koncert.

V plenarni seji kongresa poslušalcev in absolventov visokošolskih pedagoških študij, ki se je vršila 2. novembra t. l. so razprave dosegle višek in so se jih udeležili mnogi gosti iz tujine. Univ. prof. Oton Kader je razpravjal o vzrokih odložitve in zavlačivte visokošolske učiteljske izobrazbe, univ. prof. dr. Oton Chlup pa je razložil pedagoško teorijo in vzgojno umetnost.

Od tujih gostov je spregovoril prof. dr. J. Richter, upravitelj pedagoškega instituta v Lipsku, o razvoju gibanja za visokošolsko izobrazbo učiteljskega in Nemškem. Upravitelj istega instituta pri visoki šoli tehnike v Brazdanih, bivši minister prof. dr. Rich. Seyfert, pa je podal referat o notranjem obsegu in o idejah reformiranega učiteljskega študija na Nemškem. Ministrski svetnik Viktor Fadrus z Dunaja je govoril o pripravi in vzajemnem delu učiteljskega v Avstriji.

Udeleženci so sprejeli resolucijo, ki zahteva: 1. Za učiteljsko izobrazbo popolno srednješolsko izobrazbo in dvoletno strokovno

no pedagoško izobrazbo na visokih šolah in to za vse učiteljevo narodnih šol, ki naj se nuji na univerzah ali tehnikah; 2. enotno obvezno in diferencirano šolo za vso mladino do 15 leta.

V naslednjih večerih so se vršili stanovski sestanki učiteljskih društev, ki so včlanjena v Češkoslovenski obci učiteljske, za soboto 3. novembra pa je bil sklican shod roditeljev za šolske reforme, ki je bil prav sijajno obiskan. Po referatih o razlikah med staro in novo šolo, o vzajemnem delu šole in družine, je bil shod končan potem, ko je sprejel resolucijo, ki zahteva, da naj se izvede na Češkem šolska reforma v smislu enotne diferencirane šole in da naj se organizatorično združita nižja srednja in meščanska šola s posebnim ozirom na notranjo diferenciacijo otrok po njihovi pojmovni sposobnosti in vlogah v življenju.

Na mestno občino Praga je bila sporočena želja, naj izvede reformo šol po načrtu Visoke šole pedagoških študij, in sicer od prihodnjega šolskega leta dalje. Mesto Praga izpolni to željo na svojih petih poizkusnih šolah.

V zgoraj omenjenih petih sekcijah so bile sprejete resolucije, ki zahtevajo: 1. smotreno in obvezno glasbeno vzgojo na vseh šolah, ki nudijo splošno izobrazbo; 2. zvišano skrb za telesno vzgojo mladine s povzemanjem telovadnih učnih ur, z upravo posebnih zdravstvenih potreb, toda brez predhodne vojaške vzgoje; 3. z ustanovitvijo posebnega zavoda, ki naj teoretično in praktično reši problem, ki se tiče šolskega razvoja in vzgojne kinematografije; 4. pošteno in smotreno izkoriščanje vseh naredb in odredb šolskih oblasti.

Pokret učiteljic.

—Z Izvenšolsko delo naših tovarišic. V vzpodbudo našim tovarišicam priobčimo za danes seznam vseh njih tovarišic, ki delajo pri raznih dekliskih krožkih. Upamo pa, da jih je še mnogo, o katerih niti ne vemo, da tudi delajo. Zato pa tovarišice oglasite se in ne zadržujte v tej dolgi zimi. Doslej so osnovni dekliski krožki v sledečih krajih: Blavdek Poldka na Vinici, Bregant Pavla na Blanci, Čuden Ang. v Starem trgu, Frankovič Ana pri Sv. Florijanu (Rogatec), Jelen Ter. v Gorjah, Kos Leop. v Suhorju, Kregar in Vošnjak v Ponikvi, Kuharjeva v Laškem, Labernik Ida in Sedej Ant. v Čemšeniku, Lipovšek Marta v Semiču, Marinko Malka v Preski, Mercina Danica v Grahovem, Pahor Marija pri Sv. Duhu pri Blokah, Petrič Mara v Slivnici pri Celju, Plevelj Olga v Jevnici pri Lazah, Strašek Ivanka na Sladki gori, Stravs Marija v Rajhenburgu, Verbič Alojzija v Homcu, Vidmar Slava v Leskovcu, Zavašnik Albina na Viču, Zupan Marija v Rakitni, Žirovnik Marija v St. Vidu, Vida Strukelj, Vesliki Gaber.

Ferijalni Savez učiteljskega.

—f Ustanovitev Učit. Fer. Sav. (UFS). Jugoslovansko fer. učiteljsko si je na ustanovnem obnem zboru 23. decembra 1928 v Mariboru ustanovilo samostojni UFS. Predsednik pripr. odbora UFS tov. Mrovlje je po otvoritvi poročal o kongresu F. S. v Zemunu in o izstopu jugoslov. učiteljskega iz F. S. Sprejeta so bila pravila UFS, po katerih lahko postanejo člani UFS nastavniki osnovnih, strokovnih, srednjih in visokih šol. Upravni odbor obstoji iz glavnega poverjenika in 6 pokrajinskih poverjenikov. Za glavnega poverjenika je bil izvoljen tov. Mrovlje, pokr. pov. za Srbijo tov. Dinič, za Hrvaško in Slavonijo tov. Šurbek, za Vojvodino tov. Atanacković, za Slovenijo tov. Adamič, za Bosno in Hercegovino tov. Banjanin. Podporni člani plačajo 50 Din, ustanovni pa 250 Din. Glavno poverništvo bo delo osredotočilo v organiziranju učit. kolonije v Veslilu na otoku Korčula. Pri slučajnostih se je sklenilo, da se pošlje učit. organizacijam prošnjo, da novoustanovljeni UFS krepko podprejo, ker UFS ravno sedaj ob ustanovitvi potrebuje finančne pomoči.

Splošne vesti.

— Desetletnica »Narodne Prosvete«. Z novim letom 1929. je začel izhajati enajsti letnik »Narodne Prosvete«, ki je glasilo Udruženja Jugoslovenskega Učiteljstva. »Narodna Prosveta« izhaja dvakrat tedensko v Beogradu. Njena prva številka je izšla 11. maja 1919. Do 1. avgusta 1920 je izhajala kot »Glasilo Učiteljskega Udruženja« za Srbijo, a je postala po jedinjenju vsega jugoslovenskega učiteljstva v UJU »Glasilo Udruženja Jugoslovenskega Učiteljstva«. V vsem tem času sta urejevala »Narodno Prosveto« do konca leta 1924. Milutin Stanković od takrat do danes pa Staniša Stanišić. V teku teh desetih let je izšlo 885 števk »Narodne Prosvete«. List je predvsem glasilo Izvršnega odbora, ki v njem poroča o svojem delu, služi pa obenem kot glasilo beogradskega poverjeništvu, ki nima svojega lista. »Narodna Prosveta«, ki je tekom desetih let mnogo pripomogla v boju za naše stanovske pravice naj bo tudi v bodoče soboriteljica UJU v borbi za dosego vseh naših stremeljenj.

— Odmevi obiska angleških učiteljic v Jugoslaviji. Meseca julija pr. l. je obiskalo kakih 40 angleških učiteljic našo državo, katero so ob tej priliki prepotovale skoro vso. Povsod so bile sprejete jako prisrčno in prišedši domov so mnoge navdušeno poročale v raznih pedagoških in drugih listih o tem potovanju. Najobširnejši referat je objavil »The Woman Teacher« v številki z dne 12. oktobra, kjer piše neka učiteljica, da je potovanje prekašalo vsa pričakovanja. Popisuje iskreno ljubeznivost sprejema v Sloveniji in izlet na Bled, ogled vasi Sestnje pri Zagrebu, tamošnjo večerjo, narodne pesmi in ples, nato pa sprejem v Beogradu in avtomobilsko vožnjo do Kraljevega in v Čačak. Največja zanimivost zanje je bila seveda Bosna s svojimi spomini na Orient in zaradi tamošnjega muslimanskega značaja. Fesi, mošeje, minareti, bazari, zakrite ženske itd., so jih zanimalo v prvi vrsti. Jako sta jim ugajala tudi Črna gora in Dalmacija s svojim znamenitim Dubrovnikom, Dioklecijanovo palačo v Splitu in Salono. Ne morejo prehoviti narodnih noš, vezenin in jugoslovenske gostoljubnosti, jako pohvalno pa se izražajo tudi o šolah, kolikor so jih videli S kratka: izletnice so odnesle iz naše države najboljše utise in sedaj govore in pišejo doma z največjim navdušenjem o Jugoslaviji. Slična krajša in daljša poročila o tem izletu so objavili še »The Vote« v številki z dne 21. septembra, »The Childrens Newspaper« z dne 20. oktobra, pedagoška priloga »The Times« z dne 29. septembra i. dr. Da je bilo njih navdušenje za našo državo iskreno, nam dokazuje dejstvo, da so pripovedovale o naši državi z veliko ljubeznijo tudi svojim učencem in te so poslale zadnje čase že celo vrsto prisrčnih pism na nekatere ljubljanske dekliske šole. Kakor čujemo, so jim ljubljanske deklice za Božič odgovorile. Take medsebojne stike moramo le pozdravljati, saj nam je vsa naša novejša zgodovina en sam glasen dokaz usodnih posledic dejstva, da nas zunaj prav nič ne poznajo, zlasti oni narodi ne, ki imajo v rokah usodo sveta.

— Koncert pevskega zbora UJU 7. jan. je izvrstno uspel. Podrobnejše poročilo priobčimo v prihodnji številki.

— Vsej slovenski javnosti v svobodni domovini! Naši zatirani bratje pod fašistično Italijo krvave iz nešteti ran. Dan za dnem zapuščajo politični in gospodarski bedneži nesrečno grudo in se zatekajo k nam po pomoč in podporo. In tu začnjenja za nje nov križev pot. Slovenska javnost ne pozna niti v najširših obsekih te strašne tragedije, ki jo preživljajo na naših tleh vedno nove trume teh bednih brezdomincev. Brez sredstev, strehe in dela tekajo navadno brez uspeha od vrat do vrat zaprtih domov. Sila je priklopala do vrhunca, pomoč je nujna. To žalostno spoznanje je izsililo ustanovitev meddruštvenega odbora za pomoč primorskih emigrantov, ki ga sestavljajo po svojih delegatih: »Jugoslovenska Matica«, »Slovenska Straža«, »Organizacija jugoslovenskih emigrantov«, »Soča«, »Kolo jugoslovenskih sester«, »Klub primorskih Slovencev« in »Klub Primorke«. Odbor se zaveda, da bo uspeša ta podporna akcija le v koncentriranem prizadevanju vse slovenske javnosti in najboljših njenih sinov. Kot prvi svoj korak smatra za potrebno, da se obrne z gorečo prošnjo na vse naše časopise, da otvorijo v podporo nesrečnih beguncev in v znak narodne manifestacije takoj stalno kolekto, kjer naj se tedensko izkazujejo vsi došli prispevki v lajšanje bede in trpljenja tega najbolj preganjanega dela našega naroda. Vsak najmanjši dar pomenja gmotno in moralno pomoč iz države solidarnosti našim trpečim bratom. — Meddruštveni odbor za pomoč primorskih emigrantov.

— Absolventi višje pedagoške šole in slušatelji filozofske fakultete. Društvo slušateljev filozofske fakultete v Ljubljani je objavilo v »Jutru« in »Slovincu« z dne 8. decembra 1928 resolucijo, v kateri DSFF protestira proti nameščanju absol. v. p. š. na učiteljskih ter jim odreja strokovno kvalifikacijo. Udruženje slušača višje pedagoške šole u Zagrebu je na svojem obnem zboru dne 19. decembra pr. l. razpravljalo med drugim tudi o tem članku ter o tem sprejelo sledečo resolucijo:

1. Absolventi in slušatelji višje pedagoške šole v Zagrebu odklanjamo DSFF, kakor tudi posamezne osebe tega društva kot merodajne faktorje za ocenjevanje da li je naša kvalifikacija zadostna za poučevanje strokovnih predmetov na učiteljskih. Smatramo za neresno, da bi ljudje, ki so komaj zapustili gimnazijo, ter učiteljske in njega ustroj

poznajo samo po imenu, ocenjevali slušatelje VPS, ki so po veliki večini sami starejši ljudje z najmanj 8—10 let državne službe.

2. Priporočamo SFF v Ljubljani, da naj s svojimi izjavami, s katerimi SVPS odrekajo akademski značaj, ne diskvalificirajo svojih zagrebških kolegov, ki nam pripoznavajo vse akademske pravice, bodisi v akademskih društvih, kakor tudi v najvišji instituciji zagrebške univerze, v JPD, kjer je slušatelj VPS bil celo podpredsednik.

3. Smatramo učiteljske, meščanske šole in osnovno šolo kot eno celoto in vztrajamo na tem, da na vseh teh šolah poučujejo le učitelji, ki so sami izšli iz teh šol, ki bore potrebe teh šol najbolj poznajo. — Udruženje slušača višje pedagoške šole u Zagrebu.

— Apel na usmiljena srca! Na drugem mestu priobčujemo oklic meddruštvenega odbora za pomoč primorskih emigrantov. Od svoje strani se pridružujemo temu obnemu klicu, otvarjamo rade volje stalno kolekto v podporo naših trpičinih bratov, ki prihajajo polni zaupanja v našo sredo. Ne pustimo, da bi bilo njihovo zaupanje varano, ne dovolimo, da bi v svojem trpljenju ostali zapuščen! Pokažimo jim da gre naša solidarnost preko besed sočutja k bratovskim dejanjem otiranja solz! Vse prispevke bomo redno priobčevali v listu ter jih naslavljali na meddruštveni odbor za pomoč primorskih emigrantov. V svojih društvih in vseh različnih društvih, kjer delujejo naši člani, naj ne mine sestanek brez apela na pomoč. Trdno smo prepričani, da slovensko učiteljsko ne bo zadnje v tej plemeniti tekmi, in da bo tudi tu — kakor vedno — njegov idealizem žarel v prvih vrstah onih, ki ne nosijo ljubezni do zatiranega brata le na jeziku.

— Na mnoga vprašanja, ki jih prejemaš, glede knjige in učila »Sadni izbor«, katero sta pripravila za šole oba oblastna šolska odbora, sponočamo vsem šolskim upraviteljem in krajevnim šolskim odborom, da je v zalogi le še 60 knjig in komaj 200 učil v mapah na 40 barvnih tabelah. Vse one, ki si žele to važno in za šole prepotrebno, pa tudi dekorativno učilo naročiti, opozarjamo, naj to store takoj, ker Sadjarsko in vrtnarsko društvo v Ljubljani, kamor je poslali naročila, ne more jamčiti za dobavo pri poznih naročilih. Pripominjamo, da pozneje ne bo mogoče tega učila več naročiti, ker zaradi velikih stroškov ni misliti na drugo izdajo.

— »Nekaj bilance«. V zadnjem uvodniku popravljamo tiskovno pomoto, da se je vršila omenjena seja širjega sosveta 10. in ne 6. januarja 1926 v dvorani mestne hiše ljubljanske.

— Vsem članom logaškega učiteljskega društva! Tekom tega meseca pošljem vsem članom izpisek iz blagajniške knjige, iz katerega bo natančno razvidno, koliko je posameznik plačal za prošlo poslovno leto, koliko je plačal že za to in koliko še dolguje. Priložim obenem tudi položnice s toplo prošnjo, da se jih čimprej in v izdatni meri poslužite. Tovariše upravitelje prosim, da mi vsak prihod ali odhod člana takoj javijo. Ob tej priliki opozarjam tudi na položnice Učit. doma, katere tudi priložim. — Predsednik.

— Smrtna kosa. V Mariboru je umrl 15. decembra v visoki starosti 79 let vzoren tovariš in učitelj g. Franjo Podobnik. Pokojnik je bil izrazita in priljubljena osebnost v učiteljskih in izvenučiteljskih krogih, ki so ga visoko cenili kot značajnega in zavrednega moža, ki ni krenil na stranpota kljub vsem šikanam in preganjanjem. Pokopali so ga dne 17. decembra ob veliki udeležbi učiteljskega in druge narodne inteligence v Mariboru. — 21. decembra pa so izročili materi zemlji v Mariboru gospo Elizabeto Zemljič, soprogo našega upokojenega tovariša Josipa Zemljiča. Po 54 letih srečnega zakona je zapustila svojega moža. Bila je splošno znana in priljubljena. Naj jima bode zemljica lahka!

— »Naokrog«. Pravkar je izšla tretja zbirka mladinskih pesmi znanega mladega pesnika Danila Gorinška. Ze drugo knjigo istega pesnika prištevata kritika med najboljše poslednjega časa. »Naokrog« pa znači brezdomen korak naprej. Knjiga obsega 48 strani. Naslovno stran in zelo posrečene ilustracije pa ji je oskrbel akad. slikar Seebacher. Pripočea se posebno staršem za deca in se dobiva pri založništvu tiskarne Brata Rode & Martinčič v Celju, kakor tudi po knjigarnah. Cena za komad 12 Din, po pošti 13-50 Din.

— Članom Marenberskega učiteljskega društva ustavimo s prihodnjo številko list, ker uprava nima ne članskega seznama, ne mesečnih prijav in ne poravnane starega dolga.

— Članom Dolenjendavškega društva ustavimo s prihodnjo številko list, ako uprava ne prejme mesečnih prijav za tekočo poslovno dobo in društvo ne poravna starega dolga.

— Članom Kozjanskega učiteljskega društva ustavimo s prihodnjo številko list, če uprava ne prejme mesečnih prijav.

— Nadaljevalno šolstvo. »Učiteljski Tovariš« je prinesel moje poročilo na seji širjega sosveta na Zidanem mostu v izvečku, ki je bil, v kolikor se nanaša na nadaljevalno šolstvo, pogrešen. Poročal sem, da se nadaljevalno šolstvo v mariborski oblasti, kjer je referat v spretnih rokah, povoljno razvijajo in je tam tudi vprašanje vzdrževanja šole kolikor toliko povoljno rešeno. V ljubljanski oblasti je nastal v tem pogledu iz raznih razlogov zastoj, kljub temu, da kažeta predsednik in oblastni odborniki za kmetsko mnogo razumevanja za vprašanje. Poročal sem o pripravljanih tečajih v Mariboru in Ljubljani, ki sta jih priredila oba oblastna

Proti kašju

Kaiser-jeve prsne karamele

V lekarnah, drog. in kjer so vidni plakati.